

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1076

תולדות תשפ"ב | השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

בגלל אבות תושיע בנים על כוונות התפילה

יורדת עוד ועוד. המחסור לא פוקח את עיניהם ולא מאחד אותם, אלא מפלג עוד ועוד. רציחות, שריפות, התפוצצויות ומהומות הם דבר יום ביומו בלבנון. הרופאים, המשכילים והעשירים בורחים מלבנון ביחד עם כל ההשקעות הכספיות שבורחות והולכות להם.

גם בטורקיה יש משבר כלכלי גדול. הלירה שלהם הידרדרה לשפל של כל הזמנים, 9.85 לירות לדולר. גם הכלכלה של איראן שוקעת. הריאל האיראני צנח בשנת 2018 לשפל חסר תקדים וגרר הפגנות שדוכאו ביד קשה. בשנת 2020 הטילה ארצות הברית סנקציות על גורמים ועל גופים באיראן, והריאל האיראני הגיע לשיא שלילי נוסף מול הדולר - 273,000 ריאל מול דולר אחד. הקורונה רק החמירה את המצב וחלקים נרחבים באיראן הם כעת בלי מי שתייה ובלי צרכים בסיסיים ביותר.

לערביי ישראל ולערביי עזה קורה עכשיו מה שקרה לאבימלך בשלב הרע שלו. קורה להם מה שקרה לאויבת האכזרית בסוריה שב-11 שנים הרגה בידיה הרבה יותר ממיליון תושבים באכזריות ובגז, גירשה עוד מיליונים רבים וגם היא הולכת ושוקעת. כך בתימן ובעירק, כך בלוב ובאלג'יר וכך בכל המדינות שניסו לסתום את בארות השפע שלנו ונסתמו להם צינורות החיים.

עם ישראל חי

עם ישראל חי, לעומתם, עולה ועולה. הכלכלה עולה, הילודה עולה, התורה והקדושה עולות. רבבות יהודים עלו בשבת חיי שרה לחברון, עיר האבות, להתפלל, ללמוד תורה ולעשות חסדים. הרבה יותר משנים עברו, רק הולכים ועולים. ערביי חברון, לעומתם, נשארו בחדלונם כבר יותר מחמישים שנה והולכים ודועכים.

מונסים להשתלט על בתים בשטחי ואין להם ילדים שיגורו בשטחי A. כבר לפני ארבע שנים גברה הילודה היהודית על הילודה הערבית, ובשנות הקורונה קרה פלא על פלא, אצלנו עלתה הילודה, ואצלם ירדה. נשגבות דרכי ה'.

ואהיה עמך ואברכהך

והתברכו בזרעך כל גויי הארץ

ה' מחדש את הברית של אברהם עם יצחק: "גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכהך כי לך ולזרעך איתן את כל הארצות האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך: והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ" (בראשית כו ג). הברכה ליצחק מתרחשת אחרי הרעב, כשהוא פותח בארות מים של אביו ובארות חדשים, וזורע וקוצר מאה שערים. הברכה לגויי הארץ מגיעה רק שהם מבינים שיצחק הוא צינור הברכה ואומרים לו "ראו ראינו כי ה'ה' עמך" (בראשית כו כח).

סתמת צינורות השפע של אויבי ישראל

בתחילה הם חושבים שיצחק לוקח להם את הברכה, ואבימלך מגרש את יצחק ואומר לו: "לך מעמנו כי עצמת קמנו מאד" (בראשית כו טז). בגירוש יצחק מגורשת גם הברכה ובמקומה באה לאבימלך קללה. "ואבימלך הלך אליו מגרר" לקרוא ליצחק שיחזור (בראשית פרק כו, כו) - אמרו חכמינו "קלמך שנקנסו לקטים לתוף ביתו (של אבימלך) והיו מקרקרים בו כל הלילה (מריצים לו). דבר אחר 'מגרר' - מגרר את עצמו) קלמך שפעלו בו צמחים (גלות ופטריות)".

ומעשה אבות סימן לבנים, שכל האומות שחשבו כי לקחנו להם את הברכה ונלחמו בנו סובלים כעת. כך קורה בכל העולם הערבי שהולך ושוקע, ובמיוחד בלבנון, שאחרי שבנו בתוכה בסיסי מחבלים והכינו בתוכה עשרות אלפי טילים נגדנו, היא לא מפסיקה לשקוע.

כעת אין לאנשים לחם ומים. אין חשמל ודלק. אין חשמל בבתי החולים ואין צרכים בסיסיים. בטיפשות מנהיגיה נסגרו השבוע קווי התעופה של חברות התעופה מסעודיה וממדינות המפרץ העשירות. הפסיקו לקנות מלבנון תוצרת חקלאית, והכלכלה של לבנון, שהייתה מומילא בקרקעית,

איחוד נוסחים בזכות אבות

הגמרא בירושלמי (ברכות לג ע"ב) מסבירה שחכמים תיקנו בתפילה י"ח ברכות בגלל י"ח הפעמים ששלושת האבות מוזכרים בשמותם ביחד בתורה. גם מספר הפעמים ששלושת האבות מוזכרים בתפילה הוא משמעותי. שבע פעמים כנגד שבע בחינות שונות של ברית האבות. המעניין הוא ששבע הפעמים הללו נמצאות בכל הנוסחים הרגילים של הספרדים והאשכנזים, וכנראה שהזכרתם שבע פעמים בשחרית היא תקנה קדומה מאוד.

הזכרת האבות מתוך הברית

רוב הפעמים ששלושת האבות מוזכרים בתורה הם סביב פרשת שמות שבה מתחיל עם ישראל להיוולד גוי מקרב גוי. כך גם בתפילה, רוב הפעמים שבהן מוזכרים שלושת האבות הן בתחילת התפילה. בתחילת פסוקי דזמרה ובתחילת תפילת י"ח. בכל המקומות מופיעים שלושת האבות בהקשר לנושא אחר מתוך הברית והשבועה שאלוקים כרת עם האבות.

1. ברית של אהבה

וְזָכַר לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶהְבֵּת הַקְּדוּמוֹנִים אֲבֹרָהּ יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל

בתחילת התפילה מוזכרים את ברית האהבה של ה' עם האבות. כך אנו אומרים "וְזָכַר לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶהְבֵּת הַקְּדוּמוֹנִים אֲבֹרָהּ יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדָיו. אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבִיעַ וְשֵׁשׁ־עֶבֶת לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה". גם אהבת האבות לאלוקים עד כדי עקידת יצחק, וגם אהבת ה' לישראל עמו, כמו שנאמר בירמיה "מִן־חֻקֹּה ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתָיו עַל כֵּן מִשְׁתַּחֲוֶה חֶסֶד" (ירמיהו לא).

לפעמים אנחנו שוכחים את האהבה הגדולה הזו, ולפעמים מרגישים דחויים ושנואים. כך אמרו המרגלים: "בְּשִׁנְאָת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (דברים א ג). לתיקון החטא הנורא הזה אנחנו ממשיכים ומעוררים את האהבה הקדומה של ה' לאבות "וְתַחַת כִּי אֶהָב אֶת אֲבֹתָיו וְיִבְחַר בְּזַרְעוֹ אֶתְרֵיו וְיִוֹצֵאָם בְּפָנָיו" (דברים ד לו). אהבה שהביאה את יציאת מצרים ותביא את הגאולה העתידה, בלי האהבה הזאת אין לנו יכולת להתפלל.

וְאֶהְבֶּה וּבְרַכֶּה

הברית על האהבה מוזכרת בפרשת עקב. "וְיִשְׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם: וְאֶהְבֶּה וּבְרַכֶּה" (דברים ז ב). אלוקים נשבע לראשונה על האהבה לאברהם בברית המילה, כשאמר ה' לאברהם "וְאֶתְנֶה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאֶרְבָּה אוֹתְךָ כְּמֵאד כְּמֵאד" (בראשית יז ב) וכך מסביר רש"י "ברית של אהבה וברית הארץ להורשה לך ע"י מצוה זו". זאת אהבת הקדומים שאנחנו מוזכרים בתפילה.

2. להפוך מידת דין לרחמים בזכות מסירות הנפש

זכות אברהם שכבש מידותיו

אחרי העקידה אנחנו מתפללים שתיהפך מידת הדין לרחמים בזכות עקידת יצחק שהייתה כרוכה בהיפוך המידות שלנו, שבמידה שאדם מודד בה מודדים לו. "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּבַש אֲבֹרָהּ אֲבִינוּ אֶת רַחֲמוֹ לְעִשׂוֹת רְצוֹנָךְ בְּלִבְךָ שֶׁלָּם. כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמוֹךָ אֶת כְּעֶסֶדְךָ. וְיִאֱוֹלוּ רַחֲמוֹךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ כְּמִדַּת הַחֶסֶד וּכְמִדַּת הַרַחֲמִים. וְתִכְנַס לָנוּ לְפָנִים מְשׁוֹרֵת הַדִּין". מטרת התפילה הזאת היא גאולה. שכן אנו ממשיכים "וּבְטוֹבָה הַגְּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּיךָ. מִעֲמָךְ וּמִעֵירָךְ וּמִנַּחֲלֹתֶיךָ".

סיום הגלות והתהפכות המידות בזכות ברית אבות

בתפילה זו אנחנו מוזכרים את הפסוק שנאמר על סיום הגלות בהפיכת הדין לרחמים בזכות האבות. "וְקָם לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ כְּאָמֹר: וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק. וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אֲבֹרָהּ אֲזַכֵּר וְהֶאֱרַץ אֶזְכֹּר".

כך היה ביציאת מצרים שהתהפכה מידת הדין לרחמים בזכות האבות. כך נאמר על עם ישראל בעת יציאת מצרים "ואת ערום ועריה" - ערום מן המצוות ומן המעשים הטובים. לכך נאמר "וירא אלהים את בני ישראל" ראה שאין בידם מעשים ליגאל בהן. "וידע אלהים", ידע הקדוש ברוך הוא שעליו לגאלם למען שמו בעבור הברית שכרת עם האבות, וכן הוא אומר "ויזכור אלהים את בריתו" (מדרש רבה שמות א לה).

אלו ערלים ואלו ערלים בזכות השבועה

רבי יהושע דורש בשם ר' חנן את הפסוק שכתוב כי ה' הוציא את ישראל ממצרים "גוי מקרב גוי". אמר רבי יהושע: "גוי מקרב עם" ו'עם מקרב גוי' אין כתיב כאן, אלא 'גוי מקרב גוי', שהיו אלו ערלים ואלו ערלים, אלו מגדלין בלורית ואלו מגדלין בלורית, אלו לובשי כלאים ואלו לובשי כלאים.

אם כן לא היתה מידת הדין נותנת שיגאלו ישראל לעולם, אמר ר' שמואל בר נחמן אלולי שאסר הקדוש ברוך הוא עצמו בשבועה לא היו ישראל נגאלין לעולם, הדא הוא דכתיב (שמות ו) "לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", ואין 'לכן' אלא שבועה" (מדרש רבה כג ב).

התהפכות מידת הדין בים סוף ובעגל

כן היה בעת קריעת ים סוף כשמלאך של מצרים מקטרג עליהם, דכתיב "וַיִּשַׁע מְלֶאכֶּה הַאֱלֹהִים הַהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם" (שמות יד יט). ואומר רש"י שם: "בכל מקום הוא אומר מלאך ה' וכאן מלאך האלהים. אין אלהים בכל מקום אלא דין. מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה אם להנצל אם להאכזר עם מצרים". כך היה בעגל שהתהפכה מידת הדין לרחמים: "וַיִּנָּחֶם ה' עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ" (שמות לב יד). המשותף לכולם הוא שכולם היו בעת שיצאו ישראל ממצרים ובאו לארץ ישראל.

התהפכות מידת הדין בדורנו

אף בדורנו כך הוא, שמתהפכת מידת הדין למידת הרחמים ונגאלים אפילו אין בהם מעשים טובים בזכות מסירות הנפש של הדורות כולם. ובמיוחד בדור שלנו, שהורים כובשים את הפחד ושולחים את בניהם להילחם למען עם ישראל בסכנת חיים של ממש. כן כובשים חיילים את פחדם ונכנסים לתוך מקומות מסוכנים לרדוף אחרי רוצחים פראי אדם למען שמו באהבה. כך אנו פונים לה' יתברך ומתפללים שבזכותם מסירות הנפש הזאת יהפוך לנו ה' מידת הדין לרחמים. אמן.

3. הקשר שלנו עם אלוקים בשביל העולם

פי כל מעשינו תהו וימי חיינו הָבֵל לְפָנֶיךָ

בתחילת כל התפילות כולן אנו מודים על האמת ואומרים שאנחנו לא באמת ראויים להתפלל לאלוקים. "מה אֲנַחֲנוּ מִה תִּינֵנוּ. מִה תִּסְדָּנוּ מִה צְדָקוֹתֵינוּ. מִה כְּתָנוּ מִה גְבוּרָתְנוּ. מִה נֹאמַר לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֶם אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל הַגְּבוּרִים כָּאִין לְפָנֶיךָ. וְאֲנָשֵׁי הַשָּׁם כְּלֹא הִיוּ. וְחַכְמַיִם כְּבָלִי מִדָּע וּנְבוֹנִים כְּבָלִי הַשֶּׁפֶל". אם אדם מתבונן הוא מגלה שמול גודלו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, הרי הוא פירור קטן שאינו נחשב כלל. על זה אנחנו אומרים בתפילה שעמים שלמים הם כמו טיפת מים מדלי "הן גוים כְּמִזְרֵי מִדְּלֵי וְכִשְׁחַק מֵאֲזִימִים נִחְשְׁבוּ. הֵן אִיִּים כְּדָק יִטּוּל".

"אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק
וְאֱלֹהֵי יִעֲקֹב"
הוא כוח החסד
והענין הטובה של
ה' שמתגלה דרך
אברהם, הגבורה
של אלוקים
שמתגלה דרך
יצחק, וגילויו ה'
בעולם, שנקרא
תפארת,
שמתגלה דרך
יעקב. על זה
משבח דוד
ואומר "לך ה'
הגדולה והגבורה
והתפארת"

ביכות אהבת האבות ה' מדבר איתנו בתפילה ובנבואה

ביכות האהבה שאלוקים אהב את האבות הוא שומע לתפילה, מנבא להם ונשבע להם. על זה אנחנו שמחים ושרים כל יום תמיד בתחילת כל התפילות ואומרים "אֱבֹרְךָ אֱנַחְנוּ עִמָּךְ בְּנֵי בְרִיתְךָ בְּנֵי אֲבֹרְךָ אֱבֹרְךָ שְׁנֵי־שָׁבָע לֹא בְּהַר הַפְּרוּזָה. זָרַע יִצְחָק עֲקֹדְךָ שְׁנֵי־עָקֵד עַל גְּבִי הַפְּזֻבָּה עֲדַת יַעֲקֹב בְּנֵי בְכוּרֶךָ. שְׁמֵאֱהָבְךָ שְׁאֵהָבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשְׁמֵחֶךָ שְׁשִׂמְחֶתָּ בּוֹ קְרִאתָ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁרוּ".

או אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'

החיבור שלנו לאלוקים יהיה חיבור לעולם כולו. לכן אנחנו מזכירים את קריאת שמע "ה' אלהינו ה' אחד". ומסביר רש"י "ה' שהוא אלהינו עתה ולא אלהי הגויים, הוא עתיד להיות ה' אחד, שנאמר 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'". ונאמר: 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (רש"י דברים ו ד).

לכן אנחנו מומשיכים בתפלה "קִדְּשׁ שְׁמֶךָ בְּעוֹלָמְךָ עַל עַם מְקֻדְּשֵׁי שְׁמֶךָ" באמצעות קיבוץ גלויות. "קִבְּצָן נְפוּצוֹת קִוְיָךְ מֵאֲרָבַע נְפוּסוֹת הָאָרֶץ. יִכְיֶירו וַיִּדְעוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מְמַלְכוֹת הָאָרֶץ". באמצעות קיבוץ הגלויות יראה העולם ויכיר שה' מנהל את כל הממלכות למרות שהם חושבים שהם מקבלים החלטות בממלכה שלהם בלי קשר לדבר אלוקים.

4. קוראים בשם ה' כמו האבות

ברית על הארץ ביכות האבות

בפתיחת פסוקי דזמרה אנו מזכירים את שלושת האבות שביכותם נכרתה ברית על ארץ ישראל. "וְזָכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. דָּבַר צְוָה לְאֶלְפֵי דוֹר: אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אֲבֹרְךָ. וּשְׁבֻעַתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֶק. לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לְאֹמֶר לְךָ אִתּוֹ אֶרֶץ כְּנָעַן. חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם".

כל הטעם לכריתת הברית על ארץ ישראל הוא בגלל שהאבות קראו בשם השם בעיני העולם, "וַיִּתְהַלְכוּ מִגוֹי אֶל גוֹי. וּמִמְמַלְכָּה אֶל עַם אַחֵר". לכן גם אנחנו צריכים ללכת בדרכם ולקיים "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו", וכך "שירו לה' כל הארץ. בְּשִׁירוֹ מִיּוֹם אֵל יוֹם וַיִּשְׁעֵתוּ".

דְּרָשׁוּ ה' וְעִזּוּ בְּקִשׁוֹ פְּנֵי תְּמִיד

לכן נאמר במזמור זה שתקנו דוד "דְּרָשׁוּ ה' וְעִזּוּ בְּקִשׁוֹ פְּנֵי תְּמִיד" (דברי הימים א פרק טז), ודוד תקנו בעת שהעלו את ארון ברית ה' לאוהל הזמני בירושלים שיאמרו אותו בעת הקרבת קרבן תמיד ויבקשו את בית המקדש. וזהו "דרשו ה' ועזו". תבקשו את המקדש והארון שנקראו עִזּוּ דכתיב "ויתן לשבי עִזּוּ" (תהילים עח) שנתן ארוננו להביאו בשבי. וכתב "קומה ה' למנוחתך אתה וארון עִזּוּךָ" (תהילים קלב) ועל כן נקרא אלעזר השומר עִזּוּ על שם ששמר הארון שנקרא עִז (רש"י שם).

מורא לאומות העולם ששומעין גדולות ישראל וירושלים ומתפחדים עליהם

לכן אנחנו מסיימים את המזמור הזה בפסוקים שמדברים על בקשת המקדש שנתן עוז לעם ישראל ומטיל את מוראו על כל העולם. "תָּנוּ עִזּוּ לְאֱלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גְּאֻתוֹ וְעִזּוּ בְּשִׁחְקֵם: נִרְאָה אֱלֹהִים מִמְּקַדְּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נָתַן עִזּוּ וַתַּעֲצֻמוֹת לְעַם בְּרוּךְ אֱלֹהִים" (תהילים סח לה-לו). והוא נקרא הר המוריה כי הוא מטיל "מורא לאומות העולם - ששומעין גדולות ישראל וירושלים ומתפחדים עליהם" (רש"י על תענית טז ע"א).

5. השפעת טוב ה' בעולם דרך האבות ודרך ישראל

מידות ה' מתגלות דרך האבות

אנחנו מזכירים את שלושת האבות בתחילת תפילת "ה', בברכה שאם אדם לא כיוון בה לא יצא ידי חובה. ולכן חשוב להבין למה אנחנו מזכירים את שלושת האבות בברכה החשובה הזו. "אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אֲבֹרְךָ. אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֲלִיּוֹן". אנחנו מזכירים את המילה "אל" ו"אלוקי" שבע פעמים, ופירוש מילה זו היא "בעל כל הכוחות כולם".

האל הגדול הגיבור והנורא שמתגלה דרך האבות

לפי זה הפירוש "אֱלֹהֵי אֲבֹרְךָ. אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב" הוא כוח החסד והעין הטובה של ה' שמתגלה דרך אברהם, הגבורה של אלוקים שמתגלה דרך יצחק, וגילוי ה' בעולם (שנקרא תפארת) שמתגלה דרך יעקב. על זה משבח דוד ואומר "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת", הכוח הגדול הוא שלך ואתה מביא חלק ממנו לאברהם ואומר לו "ואעשך לגוי גדול". הגבורה היא שלך ואתה ממשיך חלק ממנה לעולם דרך יצחק שמתגבר על מידותיו. הכוח הנורא שבו אתה נראה לעולם הוא שלך ואתה מגלה אותו לעולם דרך יעקב שאומר "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים".

דרך יעקב מוטל מורא ה' על לבן שמתפחד מדבר ה' בגלל יעקב. דרכו מתגלה אור ה' שמפיל פחד על עשו. דרכו ודרך בניו מוטל פחד אלוקים על העמים שרוצים לנקום על שכם "וַיִּשְׁעוּ וַיְהִי חַתַּת אֱלֹהִים עַל הָעַרְסִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרַי בְּנֵי יַעֲקֹב" (בראשית לה ה).

כוחות האבות מתגלים בבנים באמצעות התפילה ומביאים גאולה לעולם

כך מתקיים בנו בימינו "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵיךָ" (דברים כח י). כבשה אחת בין שבעים זאבים שמפחדים ממנה בגלל הכוחות האלוקיים שמתגלים בבנים של האבות. כך אנחנו מומשיכים בכל תפילה את החסדים של ה' לכל המציאות "גִּזְמוֹל חֲסִדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל". ובאמצעותם מביא גאולה לעולם "וְזָכַרְתָּ חֲסִדֵי אֲבוֹת. וּמְבִיא גֹאֲל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׂמוֹ בְּאַהֲבָה".

6. ואל תעש עמנו כלה בגלותינו

זכות אבות כפולה

הפעם השישית שבה אנחנו מזכירים בשחרית את שלושת האבות היא בתחנון של שני וחמישי בתפילה שה' לא יעשה איתנו כלה בגלות. "אֲנָא מְלָךְ רְחוּם וְחַנוּן זָכוֹר וְהַבֵּט לְבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים (אברהם). וְתִרְאַה לְפָנַי עֲקֹדַת יְחִיד (יצחק). וְלִמְעַן יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ (יעקב). אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ אֲבִינוּ. וְאֵל תִּטְשֵׁנוּ מְלַכְנוּ וְאֵל תִּשְׁכַּחֵנוּ יוֹצְרֵנוּ. וְאֵל תַּעֲשׂ עִמָּנוּ כְּלָה בְּגִלוֹתֵינוּ. כִּי אֵל מְלָךְ חַנוּן וְרְחוּם אַתָּה".

תפילה לדורנו

התפילה הזאת היא הכי חשובה בעת הזו, שבחצי מעם ישראל שבגלות יש 60% התבוללות והוא כלה ונאבד מאיתנו. חלקו הגדול של העם מתחתן עם גויות ושוכח שהוא בן לאברהם, יצחק ויעקב. חלקים אחרים הופכים להיות שונאינו. המציאות הזאת לא הייתה מעולם. לפני 50 שנה הייתה התבוללות של 10%, ואחרי ששחררה ירושלים הגענו להתבוללות נוראה זו.

כְּשֵׁאֲנוּ בְּגוֹלָה וְה' אֵין בְּקִרְבָּנוּ יְהִי עֲלֵינוּ צְרוֹת מְצוּקוֹת

בהקשר זה צריך להביא את דבריו המבהילים של רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל

בדורנו מתהפכת מידת הדין למידת הרחמים ונגאלים אפילו אין בהם מעשים טובים בזכות מסירות הנפש של הדורות מולם. ובמיוחד בדור שלנו, שחיילים כובשים את פחדם ונכנסים לתוך מקומות מסוכנים לרדוף אחרי רוצחים פראי אדם למען שמו באהבה

סיפורים על הרב זצ"ל

בן יוסף ברי יברכו בית ישראל

סיפר הרב שמואל אליהו שליט"א: פעם ישבתי סנדק בברית. ניגש אלי אדם שביקש להתברך, וביקש לשיר "המלאך הגאל אתי מפל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ" (בראשית מח טז), ואמר כי כך אמר להם פעם מרן הרב מרדכי אליהו זצ"ל.

סיפר אותו אדם: שאלנו אותו למה זה חשוב, ונראה שזה חידוש שהם לא שמעו עליו בעבר. הרב השיב לנו שזה ממש לא חידוש, זה כתוב בתרגום של רבי יונתן בן עוזיאל. הוא פתח לנו את הספר והראה לנו שכתוב שם בתרגום על הפסוק כ': "וַיְבָרְכֵינוּ בְיוֹמָא הַהוּא לְמִימְרֵי בְרַי יוֹסֵף בְּרַי יְבָרְכוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת יְנֻקָא בְיוֹמָא דְמַהוּלְתָא לְמִימְרֵי יְשׁוּעָה ה' כְּאַפְרִים וְכַמְנֶשֶׁה וְכַמְנֶשֶׁה שְׂבִטָא יְתַמְנֵי רַבָּא דְאַפְרִים קְדָם רַבָּא דְמְנֶשֶׁה וְיַמְנֵי יַת אַפְרִים דִּיהֵי קְדָם מְנֶשֶׁה". פירושו: יברכם ביום ההוא לומר בך יוסף בני יברכו בית ישראל את הילדים ביום הברית לומר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה. ובמניין השבטים ימנה אפרים לפני מנשה.

אמר לי אותו אדם: מאז אני מקפיד לשיר את השיר הזה בכל ברית מילה. לקיים את דברי מרן הרב אליהו זצ"ל.

ותיק בנחמות, זוכר ברית אבות

סיפר הרב אריאל לוי מחברון: גם כשהיה מורנו הרב אליהו בבית החולים בטיפול נמרץ, דעתו הייתה לחזק אחרים. סיפר לנו הרב משה לוינגר זצ"ל שכאשר חלה והיה בבית החולים "שערי צדק", היה שם גם מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל, וכשפגש הרב אליהו את הרב לוינגר שאל אותו: אתה פה? מה אתה עושה פה? אתה צריך להיות בחברון! כאשר היה מו"ר הרב מרדכי אליהו בחברון בליל יום העצמאות התשס"ד הוא ניגש אחרי הדרשה לרב לוינגר ואמר לו על ההתיישבות בחברון: בפסח זה התחיל? יש אומרים שאמר לו כן להראות הערכה למפעלו ולחוקו. ויש אומרים שאמר לו כן, להראות שההתיישבות בחברון היא המשך לפסח שיצאו בו אבותינו ממצרים. בחינת מה שאמרו חכמים "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", ומשמעותה שאנחנו ממשיכים את קיום ברית האבות בכל מקום ובכל זמן, ובמיוחד בבניין חברון שהוא היה תחילה וראש לכל ההתיישבות של עם ישראל ביהודה ושומרון.

בספרו "תפארת יונתן" (פרשת נצבים), שבעקבותיה דמשיקא השכינה תשוב לארץ ישראל לפני עם ישראל ולא תשמור עליהם בגלות כאם על בנים, בגלל זה מתגברת ההתבוללות.

"והו הענין חבול של משיח, שיהיה סמוך לגאלה, עד שרבים מחכמי ישראל אמרו ייתי ולא אחמיניה, והטעם כי השכינה עמנו בגלות אם על הבנים לשמורנו, ולעת הגאלה לא ישוב השכינה אתנו בפעם אחת, רק השכינה ישוב מקודם לארץ ישראל ואחר כך נשוב אנחנו לשם. ואם כן כשאנו בגולה וה' אין בקרבנו יהיה עלינו צרות מצוקות - כי אין כאן מגן. והו מאמר הקרא 'ושב' כי מתחלה ישוב ה' לארץ ישראל, ואחר כך 'וקבצו', ולא יהיה בפעם אחת". זה כנראה גם ההסבר למציאות שבה יותר משליש האימהות היהודיות בגלות לא יולדות כלל ילדים והאחרות יולדות מעט מאוד.

וזכרתי להם ברית ראשנים

התפילה הזאת מסתמכת על ברית האבות. שנאמר בה: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפך בריתי אתם כי אני ה' אלהיכם: וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני ה'" (ויקרא כו מד). לכן אנחנו מתפללים ואומרים "וזכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב". ומבקשים מהקב"ה שלא יסתכל על החטאים "אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו".

אבות עם עין טובה

ומהם מעשי האבות שבזכותם אנחנו מבקשים כזו בקשה? האבות בחרו להסתכל על הטוב. אברהם בחר להסתכל על הטוב של בני דורו, על צלם אלוקים שבקרבם; על העתיד שלהם שיחזרו בתשובה בדור מן הדורות; הוא החליט להתפלל עליהם ולא על הרע שלהם. הוא רואה את הרוע של סדום ומתפלל עליהם. הוא רואה את הרוע של אבימלך ומתפלל עליו ועל כל בני ביתו. הוא רואה שלושה אנשים שמשתחוים לאבק של רגליהם ובורח להסתכל על הטוב של הנשמה שלהם ומטיב להם מאוד, שלוש לשונות בחרדל. הטוב של הטוב.

כך עושה אברהם לבני דורו שהיו עובדי ע"ז, רואה את צלם אלוקים שלהם, רץ לקראתם גם אם הוא ביום השלישי למילתו. נותן להם אוכל בשפע ובאיכות של בני מלכים. כל זה מתוך אהבה גדולה לבריותיו של בורא עולם, ומתוך אמונה שיצא בסופו של דבר משהו טוב מהחלק האלוקי שבהם. כך אנו מתפללים ואומרים שבזכות המבט של האבות על הטוב של בני דורם ולא על הרע, גם אלוקים ינהג בנו באותה מידה ותסתכל על הטוב שלנו, ולא על החלק הרע שלנו.

7. קיום התורה בישראל

צמיחת התורה בישראל במיוחד בעת הגאולה

אנו רואים התפתחות גדולה של עולם התורה במדינת ישראל בעת גאולה זו. כך אנו מתפללים ב"בוא לציון גואל" ומבקשים על שמירת התורה בזכות ברית ה'. "ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיה ומפי ידעך ומפי ידעך אמר ה' מעתה ועד עולם". הברית הזו נכרתה בתחילה עם אברהם בברית המילה. "והקמתי את בריתי ביני ובינך וביני ודבריך ודבריך לדורתם לברית עולם להיות לך לאלהים ולירעה אחריך" (בראשית יז ז). והיא מתגלה בברית על התורה בהר סיני "כי לא תשכח מפי זרעו".

והכו לנכם אלך

מכיוון שלימוד תורה ושמירתה מוטלים עלינו, מתקיימת ברית ה' בפתיחת הלבבות. כך אנו אומרים בתפילה זו. "ה' אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לנב עמך. והכו לנכם אלך" (דברי הימים א טז). כך אנו מסיימים ומזכירים את השבועה לשמור בתוכנו את התורה במילים "תתן אמת לעקב חסד לאברהם. אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם". אמן ואמן.

למעלה מ-30 נבואות מתגשמות לנג עינינו. הספר מביא נטוים מופלאים מושים כנבואות נטוים ונרמים שמראים את נגד הטט

ספרו של הרב שמואל אליהו

נבואות מתגשמות בישראל

למרים חטוטט בנגוב ספר הנבואה הרב שמואל אליהו hanevuah.co.il

תשובה כהלכה

ואני תפללה. אני מחנך כיתה י"ב בבית ספר דתי. לצערי הרב אני רואה חוסר חיבור ואף ניכור בין חלק מתלמידי לנשאת התפילה. כיצד ניתן לחבר את התלמידים לתפילה? כיצד ניתן לגרום להם להרגיש חלק מנשאת התפילה? כדאי לשאול אותם מה חשוב להם בחיים, למה הם שואפים מבחינה אישית או ציבורית. לספר להם סיפורי צדיקים על כוחן של תפילות ולהתפלל איתם על הדברים שחשובים להם. לאפשר להם להמציא תפילות במילים שלהם. כך יפתח להם כוח התפילה. אחר כך להתחבר לתפילות קיימות. ואהבתך לרצונך כחוק. יש אפליקציה בוטסטאפ שמגלה מה היה תוכן ההודעה שאדם שלח אלי ומסך כדי שלא אראה. האם מותר להוריד את האפליקציה הזאת? זה נחשב חוסר ישרות? ואהבת לרעך כמוך. האם היית רוצה שיעשו לך כן?